

Različno socialno varstvo delavcev

(Nadaljevanje s 1. strani)

O terenskem delu je spregovorila predstavnica DO Instalacije in nanizala vrsto problemov, ki so posledica takšnega načina dela. Težko je organizirati prehrano, saj so delavci ponavadi le v manjših skupinah v različnih krajih na terenu, pogost spremljevalec terenskega dela pa je alkoholizem. Težje je informirati delavce na terenu, jih obveščati o samoupravnih odločitvah in jih sploh motivirati k aktivnosti na področju samouprave. Veliko je tudi bolniškega staleža in invalidskih upokojitev celo pri mlajših delavcih, kar je posledica terenskega dela, pod katerim ti delavci delajo.

Predstavnica Rašice iz Ambrusa je ob temi družbeni standard delavcev osvetlila tudi druge probleme, ki tarejo delavce Rašice na manj razvitem območju občine — Suhe krajine. Na področju

družbenega standarda imajo dobro urejeno družbeno prehrano za delavce, omogočeno imajo letovanje, družbene pomoči za delavce, ki le-te potrebujejo, medtem ko je njihov sklad skupne porabe — stanovanjski del — veliko premajhen za potrebe, ki jih imajo njihovi delavci za stanovanjska posojila. Tako jim le-ta ne omogoča rešitve stanovanjskih problemov. Večina njihovih delavcev se

polet zaposlitve doma ukvarja s kmetijstvom, kar v danem primeru označujejo kot pozitivno, saj bi bil v nasprotnem primeru standard večjih delavcev ob nizkih OD celo ogrožen.

Po poročilih predstavnikov delovnih organizacij so se navzoči vključili v razpravo. Vsi predstavniki DO so bili enotnega mnenja,

da je reševanje stanovanjskih potreb delavcev na način, da DO za delavce kupi stanovanje, nesmotrno, saj delavcu zakon dopušča, da po 10 letih delovne dobe in 5 let dela v DO obdrži stanovanje, čeprav v tej DO prekine delovno razmerje. Zlasti je to pereče v gradbeništvu, kjer zaradi nizkih OD beležimo visoko stopnjo fluktuacije — delavci odidejo v druge DO, stanovanje pa jim ostane. Na ta način delovne organizacije izgubljajo velik del sredstev, ki jih delavci namensko združujemo za reševanje stanovanjskih potreb delavcev. Nekateri udeleženci so celo menili, da bi delegat, ki bo zastopal našo občino na kongresu, dal pobudo za spremembo zakona o stanovanjskih razmerjih.

Po razpravi so sprejeli naslednje sklepe:

Predsedstvo Občinskega sveta sindikata Grosuplje naj skupaj s

strokovnimi službami pripravi za razprave na kongresu ZSS: — stanovanjska problematika — šolstvo, zdravstvo, denarne pomoči delavcem — naj bi bile enotno rešene za celotno repu-

bliki z enotno prispevno stopnjo. — V socialnem varstvu delavcev je prišlo do takšnih razlik, da je to nujno treba uskladiti.

Alenka Adamič

Partner Grosuplje — majhen kolektiv z velikimi uspehi

Iz majhne skupine ljudi, ki je pred tremi desetletji začela opravljati knjigovodske posle za družbenopolitične organizacije in skupnosti, zasebne obrtnike in še koga v naši občini, se je razvila majhna delovna organizacija, ki je knjigovodske posle dopolnila s tiskarsko dejavnostjo. V Partnerju je zdaj zaposlenih 20 ljudi, ki še vedno opravljajo knjigovodske posle za občino, pozde, krajevne skupnosti družbenopolitične organizacije... — s tem se ukvarja polovica zaposlenih, druga polovica pa dela v tiskarni.

Direktor te majhne delovne organizacije Miro Vreg je povedal, da knjigovodska dejavnost ne prinaša veliko dohodka, vendar pa je potrebna, zato tudi ostaja v okviru Partnerja. Pomembnejša je tiskarna, za katero imajo v Partnerju še nekaj razvojnih načrtov, ki bi jih radi čim prej uresničili.

Čeprav so se številne tiskarske hiše v zaostrenih pogojih gospodarjenja znašale v težavah, se Miro Vreg za svojo tiskarno ne boji. Pravi, da Partner zapolnjuje prav tisti prazen prostor, ki ga velike tiskarske hiše ne morejo, ker se jim to ne splača, oziroma naročniki za njihove storitve

ne bi bili zainteresirani, ker bi bili stroški previsoki. Izdajanje raznih manjših publikacij — do naklade okrog 10.000 izvodov — kot so bilteni, prospekti materiali za družbenopolitične skupnosti in podobno, bi bilo tako predrago. V tem primeru pa vskoči Partner, ki za zdaj pravzaprav dela brez »repa in glave«. Tako stavljenje tekstov kot vezava publikacij je namreč vezana na njihove zunanje sodelavce, saj tiskarna za zdaj nima niti stavčnih strojev niti opreme za vezavo. Prav slednja bi bila celo bolj potrebna kot prva, saj bi Partner tako lahko »dal iz rok« v svojih prostorih dokončano delo.

Partner je že pred dvema letoma od Kmetijske zadruge Grosuplje kupil prostore, ki se »držijo« sedanjih, ker je Zadruga pripravljala nove prostore, kamor naj bi se pravzaprav že preselila, saj je bila slovesna otvoritev že lani. Kot je povedal Miro Vreg, s selitvijo zavlačuje, s tem pa pravzaprav onemogoča Partnerjev razvoj in razširitev dela.

Če v organizaciji ne bi širili obsega svojega dela, bi morda še nekako šlo v prostorih, ki jih imajo zdaj, vendar pa so pred tričetr leti začeli tiskati tudi barvne publikacije, za republiško konferenco SZDL tiskajo materiale, ki jih potrebuje za letošnje volitve, kar najhitreje bi radi

postavili tudi stroje za vezavo materialov. Razširitev in obnova stane kar okrog šest milijonov dinarjev, ki jih Partner zagotavlja sam.

Ves razvoj v minulih letih je slonel le na rames delovne organizacije, kar se zdaj, ko se drugod dohodek dobesedno šibi pod bremenom visokih obrestni za najete kredite, Partnerju, ki takih obveznosti nima, zelo pozna.

Ker se je tiskarska dejavnost Partnerja razvila pravzaprav iz majhne razmnoževalnice občinskih materialov, je bilo treba dobiti tudi strokovne kadre, ki pa jih v Grosupljem ni lahko dobiti. Organizacija je delavce tako poiskala v Ljubljani.

Prihodnost male tiskarne niso samo manjši stroški oziroma cene storitev, ampak tudi možnost za hitro prilagajanje potrebam naročnikov in hitra izdelava. To pa pomeni tudi pripravljenost delavcev, da v nujnih primerih, ko je treba izpolniti naročilo, ostanejo v službi dlje kot sicer. Če je treba, se Partnerjevi tiskarski stroji vrtijo tudi popoldne in ponoči. Pridnost je torej adut, ki za zdaj premaguje tudi prostorske in druge težave.

M. K.

Uspešen dopolnilni program v KLO

Vedno težji gospodarki položaj našega gradbeništva sili gradbene delovne organizacije v iskanje dopolnilnih dejavnosti, s katerimi si lahko zagotovijo delo, denar in tudi izvoz. GPG, ki je bilo dolga leta nosilec gospodarskega razvoja v naši občini, je v minulih letih, ko je število investicij v zidove in tudi stanovanjske soseske upadalo, večinoma izkoristilo vse notranje rezerve, zato je zdaj začelo izkoriščati možnosti, ki jih ponuja tržišče.

Temeljna organizacija Kovinsko lesni obrati, ki ji je naložena skrb za vzdrževanje v gradbeni operativi, razširja svoje delo z dopolnilnimi deli, ki zanimajo tudi tuja, konvertibilna tržišča. Medtem ko lesni obrati izdelujejo predvsem stavbno opremo in pripravljajo gradbeni les po naročilu, so kovinski obrati (tisti del, ki dela v Grosupljem) uspešno začeli izdelovati konzolna dvigala, ki jih prodajajo po vsej Jugoslaviji. Takih dvigal — njihova nosilnost je 200 kilogramov in jih je mogoče uporabljati za izvajanje montažnih del na objektih — naredijo na leto okrog 300. Poleg tega izdelujejo tudi mehanske mešalce za malto, beton, izdelujejo tudi stroje za izdelavo betonskih gradbenih elementov — predvsem po željah in naročilih posameznih kupcev. Poleg tega izdelujejo tudi kalupe za betonske gradbene elemente. To so obenem izdelki, ki grede posredno tudi v izvoz, saj z njimi delajo tudi gradbinci, ki izvajajo investicijska dela v tujini. Ob tem pa je treba upoštevati, da je obseg tega dela manjši, saj so tudi investicijska dela naših gradbincev v tujini manj številna kot včasih. Ves ta proizvodni program predstavlja del dohodka za tozdr Kovinsko lesni obrati in je namenjen gradbeništvu. Drugi del dopolnilnega programa tozda pa je izdelovanje »negradbene« opreme.

Izdelek, ki je zanimiv tudi za zasebne porabnike, je peč na trdo gorivo alperem, za katero tudi v GPG niso pričakovali, da jo bodo lahko tako uspešno prodajali. Vzrok za bojazen, da prodaja ne bo obsežna, je predvsem dejstvo, da take ali podobne peči izdelujejo tudi drugi jugoslovanski proizvajalci. Izkazalo se je, d

bojazen ni bila upravičena, saj bi lahko prodali precej več alperem peči, kot pa jih lahko naredijo.

Zanimanje za alperem peči iz Grosuplja je veliko tudi v tujini; v Avstriji in ZRN. Seveda pa so tuji kupci zahtevnejši od domačih, zato bodo morali pri GPG-u svoje peči prilagoditi zahtevam DIN — to pa je predvsem predelava peči tako, da bodo obenem tudi trajnožareče. To predelavo bodo pri podjetju naredili v sodelovanju z ljubljansko strojno fakulteto, tako predelane peči pa bodo lahko kupovali tudi domači kupci. V Kovinsko-lesnih obratih pravijo, da so prototipi gotovi in bodo tako lahko že letos začeli s serijsko proizvodnjo. Poleg tega pravijo tudi, da bodo peči za naše — kot za zunanje kupce zanimive tudi zaradi primerne cene.

Drugi del negradbenega proizvodnega programa predstavlja izdelava strojev za kovinsko industrijo. To so na primer hidravlični ravnalni stroji in manjši krivilni stroji, s katerimi Kovinsko-lesni obrati dopolnjujejo proizvodnjo tovarne v Jelšengradu, ki izdeluje iste, vendar večje stroje.

Na seznamu negradbenega programa so tudi specialna dvigala, poševna in pri njihovi proizvodnji

so se v Kovinsko-lesnih obratih povezali s švicarsko firmo Gebauer, takšna kooperacija pa obenem pomeni tudi devizni zaslužek. Tako poševo dvigalo bodo dobile Škocjanske jame, za štiri dvigala pa so podpisali pogodbo tudi v Sarajevu.

Uresničevanje letnih razvojnih načrtov v Kovinsko-lesnih obratih tako ni težko in lanski načrt so precej presegli — najmanj za petino. Uspešno delo, ki v marsikateri tehnični rešitvi »leži« v rokah domačega razvojnega oddelka, v katerem delajo štirje visoko usposobljeni delavci, zagotavlja razvoj tudi vnaprej.

Seveda pa brez problemov tudi ne gre, čeprav so to težave, s katerimi se srečujejo številne naše delovne organizacije. To pa je predvsem preskrba s surovinami, saj je naša bazična industrija še vedno zelo toga, surovine so drage in nekatere potrebne, dobava nezanesljiva. Uvoza pa seveda ni. To pomeni, da morajo v tozdu za surovine porabiti precej več denarja kot pa bi ga dali, če bi jih kupili v tujini. Dogovor z bazično industrijo prav tako ni mogoč, čeprav bi bilo za obe strani bolje. Namesto, da bi izdelovalci kon-

čnih izdelkov lahko kupili surovine po normalnih cenah oziroma cenah, ki veljajo za izvoz, jih morajo preplačati.

Kljub temu pa seveda delo ne bo zastalo, čeprav bi bili uspehi z urejenjšimi stvarmi v gospodarstvu na tem področju, veliko boljši. Izvoz v letošnjem letu bo precej boljši kot lani, saj imajo že zdaj ponudbo za več kot 15 milijonov dinarjev, kar je toliko kot celotni lanskoletni izvoz. In morda se bo na seznamu sedanjega dopolnilnega programa našel še kakšen izdelek, ki bi prihodnje uspešno delo Kovinsko-lesnih obratov še bolj »zabetoniral«.

M. K.

V gradbeništvu še vrsta težav

V Gradbenem podjetju Grosuplje so se letos prvokrat odločili, da se za boljše čase v gradbeništvu ne bodo borili samo znotraj svoje organizacije, ampak tudi na višji ravni — v republiški skupščini. Prav zato so delegatom za zbor združenega dela v republiški skupščini pripravili nekaj tehničnih pripomb na resolucijo.

Pravijo, da nikakor ne morejo soglašati z nekaterimi navedbami v resoluciji, ki pa so predvsem posledica slabo narejene analize položaja v gradbeništvu. Ne more biti namreč res, da je produktivnost v gradbeništvu padla za tretjino, če so v GPG letos produktivnost fizično povečali za 12 odstotkov. Navedeno zmanjšanje produktivnosti gre lahko le na račun od 10 do 15 odstotkov večjega števila zaposlenih v gradbenih delovnih organizacijah. Prav tako ne soglašajo s podatkom, da je v gradbeništvu več režijskih delavcev. Resnica je drugačna. Gradbenih delavcev je sicer res lahko manj, vendar pa gradbena podjetja zaradi sedanjega gospodarskega položaja uvajajo tudi dopolnilne programe, ki morda tudi nimajo tesne povezave z osnovno dejavnostjo delovne organizacije, torej zidavo. Primer za to so lahko že Kovinsko-lesni obrati GPG, ki izdelujejo na primer alperem peči, pa specialna dvigala, stroje za krivljenje in ravnjanje kovin...

Posebno vprašanje v gradbeništvu so gene stanovanj, ki so res visoke, vendar podatki kažejo, da so se povišale veliko manj kot vse druge cene, vključno s

cenami vhodnih materialov in storitev v gradbeništvu. Zadrževanje rasti cen gre zdaj na račun zadrževanja osebnih dohodkov gradbenih delavcev, ki si tako še veliko težje kupijo stanovanje kot delavci v marsikateri drugi delovni organizaciji. Če naj bi bila cena stanovanj socialna kategorija, je treba najti druge poti, predvsem pa odpraviti vse nejasnosti in nesorazmerja, ki jih zdaj kar mrgoli. Še tako temeljito pripravljena metodologija za izračun cene stanovanj teh težav ne bo odpravila.

Posledica nizkih osebnih dohodkov v gradbeništvu ni samo to — če lahko damo banalen primer — da si gradbinci tudi težko kupijo stanovanje, ampak predvsem to, da iz te gospodarske panoge množično odhajajo strokovni kadri, brez katerih seveda tudi gradbinci ne morejo delati in ne napredovati.

Večina gradbenih organizacij je v zadnjih letih poiskala tudi večino notranjih rezerv, vendar se tudi te izčrpajo. Manjši dohodki organizacij pomenijo tudi to, da denarja za obnovo in nabavo opreme ne ostaja, razvoj je zavrt, s tem pa se bo sčasoma gradnja še podražila, saj bo postala še bolj neučinkovita.

Problemi tako počasi sklepajo začaran krog, iz katerega bo pot dolgotrajna in draga. Prav zato bi se morali gradbinci pri reševanju težav povezati med seboj in najti skupen izhod — v dobro vseh nas.

In ko smo že pri GPG, naj povemo še to, da so člani našega izvršnega sveta v začetku tega meseca podprli predlog, da bo GPG že to pomlad lahko začelo graditi novo stanovanjsko sosesko Dvori.

